

Unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att en domstol som ska pröva en talan om ersättning på grund av en påstådd diskriminering är förhindrad att fastställa att diskriminering skett när svaranden medger att betala den begärda ersättningen utan att vitsorda att det skett någon diskriminering

Enbart betalningen av ett penningbelopp kan inte säkerställa ett effektivt domstolsskydd för en person som yrkar att det ska fastställas att han eller hon har utsatts för diskriminering

År 2015 beslutade befälhavaren på en svensk inrikesflygning som utfördes av flygbolaget Braathens Regional Aviation AB att en passagerare av chilenskt ursprung med hemvist i Stockholm (Sverige) skulle genomgå en extra säkerhetskontroll.

Diskrimineringsombudsmannen (Sverige) förde talan för denna passagerare som ansåg sig ha utsatts för diskriminering på grund av sitt fysiska utseende och sin etniska tillhörighet och yrkade att Stockholms tingsrätt (Sverige) skulle förplikta Braathens att betala passageraren diskrimineringsersättning.

Braathens medgav att betala det begärda beloppet, dock utan att vitsorda att någon diskriminering skett. Stockholms tingsrätt förpliktade således Braathens att betala detta belopp, men avvisade diskrimineringsombudsmannens yrkande att i dom få fastställt att det skett en diskriminering. Tingsrätten fann att den enligt svensk processrätt var bunden av Braathens medgivande och att den således var skyldig att avgöra tvisten utan att pröva huruvida diskriminering eventuellt hade skett. Efter det att diskrimineringsombudsmannen utan framgång hade överklagat Stockholm tingsrätts dom, överklagade denne till Högsta domstolen (Sverige).

Högsta domstolen frågade sig huruvida den nationella lagstiftningen var förenlig med kraven i direktiv 2000/43¹ om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung, jämfört med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), som garanterar var och en rätt till ett effektivt rättsmedel, och beslutade att fråga EU-domstolen huruvida en domstol, för det fall svaranden medger kändens ersättningsyrkande, ändå – på begäran av den part som anser sig ha utsatts för diskriminering – måste kunna pröva frågan huruvida diskriminering har skett.

Domstolens bedömning

Domstolen erinrar inledningsvis om att syftet med direktiv 2000/43 är att fastställa en ram för bekämpning av diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung för att genomföra principen om likabehandling i medlemsstaterna. Iakttagandet av denna princip kräver att det säkerställs att rätten till likabehandling för personer som anser sig ha utsatts för diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung ges ett effektivt domstolsskydd, oavsett om dessa personer agerar direkt eller via en förening, organisation eller annan rättslig enhet. Dessutom ska de sanktionsbestämmelser som införts för att införliva detta direktiv med en medlemsstats rättsordning säkerställa ett verksamt och effektivt rättsligt skydd för de rättigheter som följer av direktivet. Sanktionernas stränghet ska vara anpassad efter hur allvarliga överträdelserna är, och det ska

¹ Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (EGT L 180, 2000, s. 22).

särskilt säkerställas att åtgärderna verkligen har en avskräckande verkan samtidigt som proportionalitetsprincipen iakttas.

Domstolen finner i detta hänseende att artiklarna 7 och 15 i direktiv 2000/43, jämförda med artikel 47 i stadgan, **utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att en domstol, som ska pröva en talan om ersättning på grund av en påstådd diskriminering som är förbjuden enligt direktivet, inte kan pröva yrkandet om fastställelse av att sådan diskriminering har skett, om svaranden medger att betala den begärda ersättningen utan att för den skull vitsorda att det skett någon diskriminering.**

För det första följer det nämligen av artikel 7 i direktiv 2000/43 att var och en som anser sig ha utsatts för diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung ska ha möjlighet att, inom ramen för ett förfarande avsett att säkerställa de rättigheter som följer av likabehandlingsprincipen, få en domstol att pröva huruvida dessa rättigheter eventuellt har åsidosatts, för det fall svaranden inte vitsordar den påstådda diskrimineringen. Det är följaktligen **inte tillräckligt att det utbetalas ett penningbelopp för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd för den person som yrkar att det ska fastställas att diskriminering har skett.**

För det andra uppfyller en sådan nationell lagstiftning varken den reparativa eller den avskräckande funktion som krävs för de sanktioner som medlemsstaterna ska införa enligt artikel 15 i direktiv 2000/43. **Betalningen av ett penningbelopp är nämligen inte tillräckligt för att tillmötesgå de yrkanden som framställs av en person som i första hand, för att få upprättelse för den lidna ideella skadan, vill få fastställt att han eller hon har utsatts för diskriminering. Lika lite kan det säkerställas att skyldigheten att betala ett penningbelopp verkligen har en avskräckande verkan för den som gjort sig skyldig till diskriminering,** när svaranden, såsom i förevarande fall, bestrider att det skett någon diskriminering, men anser att det med avseende på kostnader och anseende är mer fördelaktigt att betala ut den ersättning som käranden yrkat. EU-domstolen preciserar även att möjligheten att väcka åtal – på grund av brottmålsprocessens särskilda ändamål och begränsningar – inte kan kompensera för att de civilrättsliga rättsmedlen inte är förenliga med kraven i detta direktiv.

För det tredje påpekar domstolen att denna tolkning inte påverkas av sådana processrättsliga principer eller överväganden som dispositionsprincipen, principen om processekonomi och intresset av att främja förlikningar. En sådan nationell lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet innebär nämligen att kontrollen över tvisten övergår till svaranden, eftersom käranden – om svaranden medger att betala den yrkade ersättningen – inte längre kan utverka att den domstol vid vilken talan väckts prövar grunden för talan eller motsätta sig att den rättegång som inletts på kärandens initiativ avslutas. Vidare skulle en nationell domstol inte på något sätt åsidosätta dispositionsprincipen om den, trots att svaranden medgett att betala den ersättning som käranden yrkat, prövar huruvida den av sökanden påstådda diskrimineringen faktiskt skett. Denna prövning avser då grunden för ersättningsyrkandet, vilken omfattas av saken i målet.

För det fjärde erinrar EU-domstolen slutligen om att unionsrätten, i princip, inte ålägger medlemsstaterna att, för att säkerställa skyddet av de rättigheter för enskilda som följer av unionsrätten, införa andra rättsmedel vid sina nationella domstolar än de som redan finns i nationell rätt. **För att iakttä unionsrätten i förevarande fall krävs det emellertid inte att det införs ett nytt rättsmedel, utan det räcker att den nationella domstolen avstår från att tillämpa den processuella regel – på grund av att den strider mot såväl artiklarna 7 och 15 i direktiv 2000/43 som artikel 47 i stadgan – som innebär att den nationella domstolen inte kan pröva huruvida diskriminering har skett.** De nämnda artiklarna i direktivet är nämligen inte något annat än ett konkret uttryck för den rätt till ett effektivt rättsmedel som garanteras i artikel 47 i stadgan, vilken i sig är tillräcklig för att ge en rättighet som kan åberopas i en tvist mellan enskilda.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127